

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO-4112-02-01/2011

Warszawa, dnia 21 marca 2012 r.

**Pani
Danuta Zakrzewska
Dyrektor
Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej
w Łodzi**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE
*(Tekst ujednolicony zgodnie z uchwałą Komisji Odwoławczej
z dnia 17 kwietnia 2012 r.)*

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego przeprowadził kontrolę Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi (OKE lub Komisja) w zakresie organizacji egzaminów maturalnych w roku szkolnym 2010/2011, w tym unieważnienie części pisemnej egzaminu maturalnego w II i III Liceum Ogólnokształcącym w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 grudnia 2011 r., na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie organizację egzaminów maturalnych w roku szkolnym 2010/2011, mimo stwierdzenia nieprawidłowości oraz negatywnie ocenia unieważnienie części pisemnej egzaminów maturalnych z chemii na poziomie rozszerzonym 53 uczniom II i III Liceum Ogólnokształcącego w Ostrowcu Świętokrzyskim, co stanowiło 47% zdających z tego przedmiotu w ww. szkołach.

Stwierdzone nieprawidłowości związane z organizacją egzaminów maturalnych w roku szkolnym 2010/2011 polegają na braku odpowiednich procedur regulujących postępowanie w zakresie unieważnienia części pisemnej egzaminów maturalnych w przypadku stwierdzenia, podczas sprawdzania arkusza egzaminacyjnego, niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych przez zdającego.

Obowiązujące w Komisji: *Procedura oceniania prac sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego w zespołach egzaminatorów (Procedura oceniania)* oraz *Instrukcja postępowania w przypadku stwierdzenia*

698
niesamodzielnych rozwiązań zadań egzaminacyjnych (*Instrukcja*) nie zapewniały ochrony praw maturzystów, wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Stosownie do z § 99 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.), w przypadku stwierdzenia podczas sprawdzania arkusza egzaminacyjnego niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych przez zdającego, dyrektor komisji okręgowej, w porozumieniu z dyrektorem Komisji Centralnej, unieważnia część pisemną egzaminu maturalnego z danego przedmiotu tego zdającego. Z ww. przepisu wynikają jednoznaczne kryteria prawne unieważnienia części pisemnej egzaminu maturalnego. Powyższy przepis nie daje podstawy do unieważnienia wszystkich prac egzaminacyjnych, w których występują określone podobieństwa lub błędy, lecz tylko tej pracy, co do której stwierdzono ponad wszelką wątpliwość, że była sporządzona w sposób niesamodzielny.

Sformułowania zawarte *Instrukcji* w zakresie określenia obowiązków egzaminatorów, przewodniczących zespołów egzaminacyjnych oraz koordynatorów przedmiotów: zgłoszenia podczas sprawdzania niesamodzielnosci rozwiązań zadań egzaminacyjnych przewodniczącemu Zespołu Egzaminatorów, szczegółowej analizy treści arkuszy, co do których istnieją zastrzeżenia zgłoszone przez przewodniczącego ZE, wraz z egzaminatorem drugiego oceniania oraz dokładnej analizy protokołów przez koordynatora przedmiotu w OKE, a także *Procedury oceniania*, stanowiącej, iż egzaminatorzy zgłaszają przewodniczącemu Zespołu Egzaminatorów każde podejrzenie o niesamodzielnosc pracy piszącego, przewodniczący ZE analizuje je, a następnie zgłasza koordynatorowi OKE – nie zapewniają uczestnikom egzaminu maturalnego należytej ochrony ich praw w przypadku, gdy to pozostali zdający od nich odpisywali prace, bowiem przed podjęciem decyzji o unieważnieniu części pisemnej z chemii na poziomie rozszerzonym 53 uczniom II i III LO z Ostrowca Świętokrzyskiego nie ustalono, którzy ze zdających odpisywali, a od których odpisywano. Tym samym nie zrealizowano dyspozycji § 99 ust. 2 ww. rozporządzenia.

Ponadto w ww. regulacjach wewnętrznych brak jest jednoznacznych i precyzyjnych kryteriów unieważnienia egzaminu maturalnego w przypadku stwierdzenia podczas sprawdzania arkusza egzaminacyjnego niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych przez zdających. NIK nie podziela stanowiska Dyrektora OKE, zgodnie z którym, skoro w wewnętrznych procedurach nie występuje pojęcie „kryterium”, wystarczy jedno stwierdzone podobieństwo – dotyczące jednego zadania, żeby unieważnić egzamin.

Stwierdzone nieprawidłowości związane bezpośrednio z unieważnieniem części pisemnej egzaminów maturalnych z chemii na poziomie rozszerzonym 53 uczniom II i III LO z Ostrowca Świętokrzyskiego, uzasadniają negatywną ocenę w tym zakresie, dotycząc: nieumotywowania decyzji w przedmiocie unieważnienia egzaminów, naruszenia obowiązujących procedur wewnętrznych w zakresie nieustalenia warunków, w jakich przeprowadzano egzamin maturalny, braku udokumentowania, przed unieważnieniem części pisemnej egzaminów, działań wynikających z wewnętrznych procedur.

1. OKE nie umotywowała poszczególnym zdającym powodów unieważnienia części pisemnej egzaminu maturalnego. Podczas spotkania w siedzibie OKE w dniu 5 lipca 2011r., zainteresowanym absolwentom II i III LO z Ostrowca Świętokrzyskiego, którym unieważniono egzamin pisemny z chemii, nie udzielono wyjaśnienia na temat przyczyn unieważnienia egzaminów ze wskazaniem jakie przepisy prawa zostały przez nich naruszone.

Naruszało to prawo uczniów do jawnej i umotywowanej oceny oraz otrzymania informacji, jakie przepisy dotyczące przeprowadzania egzaminów zostały naruszone ze wskazaniem, że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik egzaminu, o czym mowa w art. 22 ust. 2 pkt 4 lit. a i g ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.).

W dniu 27 czerwca 2011 r. skierowano do dyrektorów II i III LO w Ostrowcu Świętokrzyskim, pisma dotyczące unieważnienia części pisemnej egzaminu maturalnego z chemii, wyszczególniając absolwentów, których należy o tym fakcie poinformować. Dopiero po zaleceniu Ministerstwa Edukacji Narodowej (o czym mowa w piśmie dotyczącym przedmiotowej sprawy, Nr DPN-UW-5083-12/2011 z dnia 1 sierpnia 2011 r., skierowanym do Starosty Ostrowieckiego), przekazano za pośrednictwem dyrektorów obydwu ww. liceów, pisma z uzasadnieniem, imiennie adresowane do każdego ze zdających, którym unieważniono egzamin.

2. Przed podjęciem przez dyrektora OKE decyzji w przedmiocie unieważnienia części pisemnej egzaminu maturalnego koordynator przedmiotu chemia w OKE nie udokumentował, że zdający, w przypadku których istniało podejrzenie niesamodzielności rozwiązań pisali na tej samej sali egzaminacyjnej oraz nie udokumentował sprawdzenia rozmieszczenia zdających w poszczególnych salach. Powyższy wymóg wynikał z punktu 4 *Instrukcji*.

W związku z podejrzeniem niesamodzielnego rozwiązania zadań przez zdających, zasadne było podjęcie działań w celu uzyskania od przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych oraz członków zespołów nadzorujących przebieg części pisemnej egzaminu maturalnego, pisemnej informacji dotyczących warunków egzaminowania, w tym m.in. występowania ewentualnych przypadków zakłócania przebiegu egzaminu, czy rozmieszczenia zdających w poszczególnych salach.

Należy zaznaczyć, iż Dyrektorzy II i III Liceum Ogólnokształcącego w Ostrowcu Świętokrzyskim, w odpowiedzi na pismo dyrektora OKE z dnia 27 czerwca 2011 r. zapewнили, że egzamin maturalny przebiegał bez zakłóceń, przy zachowaniu *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2011/2012* oraz zgodnie z *Wewnątrzszkolną Instrukcją Przygotowania i Organizacji Egzaminu Maturalnego* ze zwróceniem szczególnej uwagi na samodzielność pracy zdających.

3. Nie udokumentowano dokonania przez egzaminatorów drugiego oceniania (EDO) weryfikacji oceniania wszystkich prac maturalnych z chemii w ww. liceach uznanych za niesamodzielne, co zgodnie

z Instrukcją należało do przewodniczącego Zespołu Egzaminatorów (dalej: ZE) i egzaminatora drugiego oceniania.

Nie udokumentowano również realizacji obowiązku wynikającego z pkt. 2 Instrukcji, dokonania przez przewodniczącego ZE wraz z egzaminatorem drugiego oceniania szczegółowej analizy zapisów w arkuszu, co do których istniały zastrzeżenia, pomimo, iż § 10 Procedury oceniania stanowi o dokumentowaniu w formie pisemnej obiegu prac egzaminacyjnych. Nie potwierdzono także w Informacjach o zauważonych przypadkach niesamodzielnej pracy zdających lub ingerencji osób trzecich w pracach egzaminu maturalnego, podpisem EDO faktu uznania tych prac za niesamodzielne. NIK nie podziela twierdzenia wicedyrektor OKE, która nieudokumentowanie sprawdzenia przez EDO prac uznanych za niesamodzielne, w przypadku unieważnienia egzaminu pisemnego z chemii w II i III LO w Ostrowcu Świętokrzyskim uzasadniła w ten sposób, że „analiza prac egzaminacyjnych polega na konsultowaniu dostrzeżonych nieprawidłowości i jako taka nie podlega udokumentowaniu w formie pisemnej”. W ocenie NIK wszelkie działania, poprzedzające podjęcie przez dyrektora OKE, w ramach jego ustawowych kompetencji, decyzji o unieważnieniu części pisemnej egzaminu maturalnego powinny zostać rzetelnie udokumentowane.

* * *

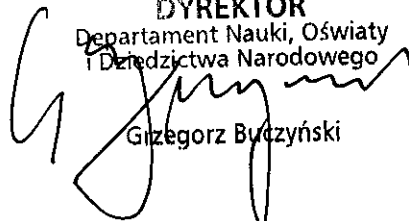
Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) opracowanie i wdrożenie procedur, gwarantujących respektowanie praw maturzystów przy określaniu kryteriów unieważnienia egzaminu maturalnego, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) umotywowywanie przyczyn unieważnienia egzaminu maturalnego każdemu zdającemu,
- 3) dokumentowanie działań określonych w wewnętrznych procedurach.

Na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, proszę Panią Dyrektor o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji Najwyższej Izby Kontroli.

DYREKTOR
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński

Łukasz Ręga
22.05.2012 r.